

Sosiaali- ja terveyslautakunta 26.05.2021 § 49

§ 49

Vammaispalvelujen henkilökohtaisen avun palvelusetelin sääntökirjan päivittäminen

Valmistelijat / lisätiedot:
Autio Anu

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja Ahlström Mari

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättää

1
henkilökohtaisen avun palvelusetelin sääntökirjan päivittämisestä 1.9.2021 alkaen liitteen mukaisesti sekä

2
valtuuttaa tulosityksikköjohtajan tekemään sääntökirjaan tarvittavat tekniset muutokset.

Käsittely

Lehtonen Värmälän kannattamana teki seuraavan muutosehdotuksen:
”Sunnuntain ja pyhien seteliarvo pidetään ennallaan”

Riihimäki Happonen kannattamana ehdotti, että asia jätetään pöydälle.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Riihimäen ehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sosiaali- ja terveyslautakunnan hyväksyneen sen.

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta

Asia jätettiin pöydälle.

Selostus

Vammaispalvelujen henkilökohtaisen avun palveluseteli on päivitetty Espoossa edellisen kerran vuonna 2016 (Sosiaali- ja terveyslautakunta 23.3.2016, § 40, käyttöön 1.4.2016 alkaen).

Palveluseteli on yksi tapa järjestää kunnan vastuulle kuuluvia sosiaali- ja terveystalvuuja ja se on asiakkaalle vapaaehtoinen. Palvelusetelijärjestelmässä kunta sitoutuu maksamaan asiakkaan yksityiseltä palveluntuottajalta ostaman palvelun palveluseteliarvoon asti. Kunta maksaa palvelusetelin arvon suoraan palveluntuottajalle. Henkilökohtaisen avun palvelussa palvelusetelin arvo kattaa kaikki

palvelun tuottamisesta aiheutuneet kustannukset. Palvelu on asiakkaalle maksutonta.

Palvelusetelin saaminen edellyttää päätöstä henkilökohtaisesta avusta. Palvelusetelisääntökirja ei vaikuta henkilökohtaisen avun myöntämiskäytäntöihin, joita ohjaavat lainsäädäntö, oikeuskäytäntö ja kaupungin toimintaohje. Asiakas saa tukea ja ohjausta palvelusetelituottajan valintaan ja palvelun käyttöön vammaispalvelujen sosiaaliohjaajalta.

Espoon kaupunki on määrittänyt palvelusetelillä ostettavan palvelun sisällön, vahvistanut palvelusetelien arvot ja hyväksynyt ne yksityiset palveluntuottajat, joilta asiakas voi ostaa palveluja. Espoon palvelusetelijärjestelmässä palveluntuottajaksi hakeutuminen on mahdollista jatkuvalla menettelyllä noudattaen kaupungin vaatimuksia. 19.4.2021 Espoossa toimii 62 henkilökohtaisen avun palvelusetelituottajaa. Palvelusetelituottajien määrä on kasvanut jatkuvasti vuosittain (12 tuottajaa vuonna 2016).

19.4.2021 voimassa oli yhteensä 1392 henkilökohtaisen avun palveluseteliä. Palvelusetelien määrä ei tarkoita suoraan asiakkaiden määrää, sillä asiakkaalla voi olla useampi seteli ja seteli on myönnetty monille työnantajana toimiville vammaisille henkilöille avustajan sijaisjärjestelyitä varten. Palveluseteli oli 2020 järjestämistapana 66,2 % asiakkuuksista (52,2 % vuonna 2017).

Palvelusetelin käyttö on lisääntynyt merkittävästi viime vuosien aikana. Palveluseteli on yksi tapa lisätä asiakkaiden valinnanvapautta.

Palvelusetelin sääntökirjan päivittäminen

Palvelusetelin sääntökirja on ollut tarpeen päivittää siitä kertyneiden käyttökokemusten perusteella. Sääntökirjaan on päivitetty erityisesti asiakkaan asemaa sekä palvelusetelin laskutusten selkiyttäviä kohtia kuten peruutuskäytäntöjä, sijaiskäytäntöjä ja minimilaskutusaikaa.

Lisäksi Espoon kaupunki on tehnyt palvelusetelien kehittämistyötä (syyskuu 2020 – tammikuu 2021), jolla on haluttu nostaa sääntökirjojen tasoa ja yhdenmukaistaa niitä sekä varmistaa, että sääntökirjoissa huomioidaan mm. palvelun sisältö, palveluprosessi, osapuolten vastuut sekä lainsäädäntö useasta eri näkökulmasta käsin. Tästä syystä sääntökirjan rakenne on monin osin muuttunut aiemmasta.

Asiakkaat ovat erityisesti tuoneet esiin, että heillä on ollut vaikeuksia tilata palvelua lyhyiksi ajoiksi sekä lauantaisin. Tämä on johtanut siihen, että asiakkaat ovat joutuneet käyttämään palvelua osin palvelusetelituottajien tai avustajien toiveiden mukaan. Erityisesti sunnuntaituntien käyttö on ollut korostunutta. Muutoksilla pyritään vahvistamaan asiakkaan oikeutta käyttää palvelua tarpeidensa mukaisesti eli saada palvelua yhtä hyvin kaikkina viikonpäivinä ja kaikkina kellonaikoina.

Palvelusetelin arvo ja muutoksen kustannusvaikutus

Henkilökohtaisen avun palvelusetelin arvotaulukkoa esitetään muutettavaksi liitteen mukaisesti. Palvelusetelin arvoa ei ole päivitetty kertaakaan vuoden 2016 jälkeen. Hinnoittelumalli pohjautuu yksityisten sosiaalipalvelujen työehtosopimuksen mukaiseen hinnoitteluun.

Muutoksen tavoitteena on tukea sitä, että asiakas saa palvelua itse tarvitsemanaan aikana, koska palvelusetelin arvo noudattaa palveluntuottajalle aiheutuvien kustannusten todellista rakennetta. Hinnoittelua varten tehdyllä laskelmalla on haluttu varmistaa, että palvelun tuottaminen on taloudellisesti kannattavaa tuottajalle kaikkina vuorokauden ja kellon aikoina. Hinnoittelu huomioi palvelun tuottamiseen vaikuttavat kustannukset ja sitä kautta myös avustajien reilut työehdot.

Esitetty muutos nostaisi Espoon kaupungin henkilökohtaisen avun palvelusetelin kustannuksia arviolta 127 000 € / vuosi (+2,27 %) olettaen, että palvelusetelin käyttömäärä ja tapa pysyy ennallaan.

Valmistelu

Sääntökirjan päivitystä on käsitelty vammaisneuvoston kokouksessa 3.5.2021 ja vammaisneuvostolta on pyydetty asiasta lausunto, joka on saatu 18.5.2021. Vammaisneuvosto pitää erittäin tärkeänä, että sääntökirjaa päivitetään.

Vammaisneuvosto esittää, että asiakkaan asemaa tuetaan myös muilla toimin, esim. sääntökirjaan perehdyttämisellä ja vammaispalvelujen tukihenkilön avulla. Asia on huomioitu vammaispalveluissa siten, että asiakas saa tukea ja ohjausta palvelusetelituottajan valintaan ja palvelun käyttöön vammaispalvelujen sosiaaliohjaajalta. Lisäksi vammaispalvelut on suunnitellut nykyisen selkokiehisen palvelusetelin käyttöohjeen päivittämistä nykyistä kattavammaksi.

Vammaisneuvosto esittää, että palvelusetelin arvoa nostetaan esitetyllä tavalla, mutta esitettyjä alennuksia ei tehdä. Esityksen kustannusvaikutus olisi noin 271 700 € / vuosi (+4,84 %) eli kaksinkertainen kaupungin esitykseen nähden. Esitys sunnuntaituntien hintojen pitämisestä ennallaan saattaisi myös edelleen vaikeuttaa asiakkaiden palvelun saantia haluamana aikana, sillä palveluntuottajilla olisi kannustin ohjata palvelujen käyttöä sunnuntaille.

Vammaisneuvosto esittää, että otetaan käyttöön julkinen, sähköinen palautejärjestelmä, joka kannustaa palveluntuottajia parempaan laatuun ja auttaa käyttäjiä valitsemaan sopivan palveluntuottajan. Espoon kaupunki pitää asiaa tärkeänä ja ottaa asian huomioon PSOP-järjestelmän käytön kehittämisessä.

Vammaisneuvosto esittää, että lautakunta seuraa vuosittain henkilökohtaisen avun palvelusetelin käyttöä sekä päivittää tarvittaessa sääntökirjaa ja palvelusetelin arvoa.

Palvelusetelin arvon eli hinnoittelumallin valmistelussa on kuultu palvelusetelituottajia kahdella kyselyllä 10/2020 ja 1/2021 sekä konsultoitu Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:tä.

Sääntökirjan valmistelua on tehty yhdessä Helsingin kaupungin ja Vantaan kaupungin kanssa. Tavoitteena on ollut, että palvelusetelisääntökirja ja hinnoittelu olisi yhdenmukainen pääkaupunkiseudun kunnissa, mikä selkeyttäisi tilannetta palvelusetelituottajille, tukisi henkilökohtaisen avun asiakkaiden yhdenvertaista palvelun saantia ja helpottaisi kuntien valvontatyötä.

Päätöshistoria